

MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI

Anul 191 (XXXV) — Nr. 646

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Vineri, 14 iulie 2023

SUMAR

Pagina

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Decizia nr. 43 din 29 mai 2023 (Completul pentru dezlegarea
unor chestiuni de drept în materie penală) 1–16

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

DECIZIA Nr. 43 din 29 mai 2023

Dosar nr. 914/1/2023

Completul compus din:
Andrei Claudiu Rus

— președintele Secției
penale a Înaltei Curți de
Casație și Justiție —
președintele completului
— judecător la Secția penală
— judecător la Secția penală
— judecător la Secția penală
— judecător la Secția penală
— judecător la Secția penală
— judecător la Secția penală
— judecător la Secția penală

Eleni Cristina Marcu
Francisca Maria Vasile
Gheorghe Valentin Chitidean
Anca Mădălina Alexandrescu
Maricela Cobzariu
Dan Andrei Enescu
Lavinia Valeria Lefterache
Ilie Iulian Dragomir

se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru
dezlegarea următoarelor chestiuni de drept:

„Dispozițiile art. 426 lit. b) și art. 431 din Codul de procedură
penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează
pe fond contestația în anulare are competența să reanalizeze
care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai
favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de
încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu
a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză?”;

„Dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală se
interpretează în sensul că instanța care soluționează contestația
în anulare are competența, în etapa soluționării pe fond a
contestației, să reanalizeze care dintre legile penale care s-au
succedat în timp este mai favorabilă, în cazul în care se invocă
incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu
o lege succesivă care nu a fost avută în vedere în procesul de
analiză a legii penale aplicabile cauzei?; și

1. S-au luat în examinare sesizările formulate de către
Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu
minori în Dosarul nr. 500/39/2022, respectiv Curtea de Apel Cluj —
Secția penală și de minori în Dosarul nr. 547/33/2022, prin care

*Omissiunea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei până la data judecării cauzei în apel poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală?**

2. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) raportat la art. 473 alin. (8) din Codul de procedură penală și art. 34 alin. (4) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. Ședința este prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Andrei Claudiu Rus.

4. La ședința de judecată participă Florin Nicușor Mihalache, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 36 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

5. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna Ecaterina-Nicoleta Eucarie, procuror în cadrul Secției Judiciare a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

6. Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând că, drept urmare a solicitărilor formulate, în temeiul art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, au fost transmise puncte de vedere de către curțile de apel și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

7. Totodată, a arătat că raportul întocmit de către judecătorul-raportor a fost depus la dosar în data de 12 mai 2023, acesta fiind comunicat părților, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

8. După comunicarea raportului, în data de 22 mai 2023, apărătorul ales al contestatorilor condamnați H.I. și G.I. a depus un punct de vedere.

9. Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, domnul judecător Andrei Claudiu Rus, a acordat cuvântul în dezbateri.

10. Reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, doamna procuror Ecaterina-Nicoleta Eucarie, având cuvântul referitor la chestiunile de drept supuse dezlegării, în temeiul art. 475—477 din Codul de procedură penală, a susținut că, în cauză, nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală.

11. Astfel, doamna procuror a precizat că din analiza încheierilor prin care s-a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală rezultă că instanțele care au formulat sesizările sunt dintre cele prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, respectiv Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori și Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori, iar cauzele se află în ultimul grad de jurisdicție, situație în raport cu care prima condiție de admisibilitate, referitoare la titularul sesizării, este îndeplinită.

12. Reprezentantul Ministerului Public a precizat că, deși aparent soluționarea pe fond a cauzelor depinde de soluționarea chestiunilor de drept, în realitate nu depinde, iar pentru cea de-a doua întrebare lipsește și caracterul de nouitate întrucât Înalta Curte de Casație și Justiție s-a pronunțat anterior printr-o hotărâre prealabilă, respectiv prin Decizia nr. 67/2022.

13. Totodată, a învederat că din cuprinsul încheierilor de sesizare rezultă că instanțele care au ridicat chestiunile de drept pun în discuție, din perspectiva temeiniciei, situația particulară a contestației în anulare formulate împotriva unor hotărâri definitive prin care s-a dispus condamnarea inculpatului, ulterior publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018 și până la publicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022, și se reține ca lege penală mai favorabilă Codul penal anterior.

14. Prin hotărârile de condamnare se identifică existența unei succesiuni de legi în timp (faptă săvârșită sub imperiul Codului penal din 1968 — judecată sub imperiul Codului penal în vigoare), însă, printre legile succesive identificate, nu se regăsește și legea penală mai favorabilă inculpatului în momentul condamnării, ca urmare a efectelor produse de Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018 asupra regimului răspunderii penale.

15. Întrucât contestațiile în anulare cu care sunt investite instanțele de trimitere se află în etapa soluționării pe fond, având în vedere dispozitivul și considerentele deciziilor nr. 10/2017 și nr. 67/2022 ale Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, situația premisă pe care se grefează întrebarea instanțelor este circumstanțiată și de împrejurarea ca instanța investită cu soluționarea cauzei în fond să nu fi dezbătut și analizat cauza de încetare a procesului penal.

16. Totodată, reprezentantul Ministerului Public a învederat că, potrivit jurisprudenței Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, nu pot face obiectul sesizării întemeiate pe dispozițiile art. 475 și următoarele din Codul de procedură penală problemele de drept a căror dezlegare presupune în mod inevitabil un examen al situației concrete a cauzelor pendinte, atribuție care revine, în exclusivitate, judecătorului investit cu soluționarea cauzei.

17. Având în vedere situația particulară pe care se grefează întrebările ridicate de curțile de apel, reprezentantul Ministerului Public a apreciat că dezlegarea chestiunilor de drept implică o analiză prealabilă a condițiilor de fapt și de drept specifice cauzei în care au fost invocate, analiză care nu poate fi realizată pe calea mecanismului de unificare a practicii judiciare reglementat de art. 475 și următoarele din Codul de procedură penală.

18. Hotărârile prealabile trebuie pronunțate numai în interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale, constituind o dezlegare de principiu a unei probleme de drept. În egală măsură, sesizarea trebuie să vizeze exclusiv probleme de interpretare a legii, și nu elemente particulare ale cauzei deduse judecării.

19. Reprezentantul Ministerului Public a solicitat ca, în situația în care se va considera că sesizările formulate sunt admisibile, să se statueze printr-o hotărâre prealabilă că art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală trebuie interpretat în sensul că instanța care soluționează pe fond contestația în anulare nu poate reanaliza legea penală mai favorabilă.

20. În ceea ce privește cea de-a doua întrebare, respectiv omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei și până la judecarea pe fond a cauzei, definitiv, nu poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare. Potrivit dispozițiilor art. 426 din Codul de procedură penală, pe calea contestației în anulare pot fi remediate doar erori procedurale, care sunt expres și limitativ prevăzute. Or, natura erorii instanțelor de judecată cu privire la aplicarea deciziilor nr. 297/2018 și nr. 358/2022 ale Curții Constituționale poate reprezenta doar o eroare de judecată, respectiv o greșală de drept.

21. Astfel, evaluarea instanței de judecată cu privire la existența și tipicitatea faptei, precum și cu privire la legea penală mai favorabilă, produce efecte imediate și beneficiază de autoritate de lucru judecat chiar dacă, ulterior rămânerii definitive a hotărârii, survin multiple modificări, fie legislative, fie jurisprudențiale, care ar putea să modifice această analiză. Însă o reanalizare a legii penale mai favorabile de către o instanță care soluționează o cale extraordinară de atac, în scopul de a ajunge la incidența prescripției, a încetării răspunderii penale, în condițiile în care legea penală mai favorabilă a fost deja analizată atât de către instanța de fond, cât și de către instanța de apel, ar echivala practic cu o critică a raționamentului judiciar al instanței cu prilejul soluționării cauzei de la fond până la rămânerea sa definitivă, ceea ce ar transforma contestația în anulare într-o cale de atac de reformare, ceea ce ar fi contrar voinței legiuitorului.

22. Aplicarea legii penale mai favorabile se poate realiza numai în condițiile reglementate de art. 5 și 6 din Codul penal. De altfel, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 265 din 6 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 20 mai 2014, a statuat că art. 5 din Codul penal este constituțional în măsura în care nu permite combinarea prevederilor din legi succesive, în stabilirea aplicării legii penale mai favorabile. De asemenea, tot în considerentele acestei decizii, Curtea Constituțională a reiterat că instanțele pot dispune aplicarea legii penale mai favorabile doar în intervalul dintre momentul la care s-a săvârșit infracțiunea și rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare. Prin urmare, în procedura contestației în anulare nu poate fi reanalizată legea penală mai favorabilă în scopul desființării hotărârii judecătorești rămase definitive.

23. În aceste circumstanțe, cazul de contestație în anulare prevăzut de art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, cu referire strictă la prescripție, poate fi invocat doar în ipoteza în care instanțele de fond sau de apel nu au analizat această instituție, iar instanța competentă să soluționeze calea extraordinară de atac poate doar să înlăture acest neajuns procedural, fără să facă o analiză suplimentară cu privire la starea de fapt și cea de drept a cauzei.

24. Constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a declarat dezbaterea închisă, iar completul a reținut dosarul în pronunțare asupra problemelor de drept supuse dezlegării.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

25. Deliberând asupra chestiunilor de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

26. Prin **încheierea din ședința publică din data de 17 martie 2023, Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori**, în baza art. 476 alin. (1) raportat la art. 475 din Codul de procedură penală, a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„Dispozițiile art. 426 lit. b) și art. 431 din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează pe fond contestația în anulare are competența să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză?”

27. Sesizarea a fost înregistrată cu nr. 914/1/2023 pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

II. Expunerea succintă a cauzei

28. Prin cererea înregistrată pe rolul Curtii de Apel Suceava persoana condamnată P.I. a formulat contestație în anulare împotriva Deciziei penale nr. 319 din data de 13.03.2020, pronunțată de Curtea de Apel Suceava în Dosarul nr. 3.745/227/2017, prin care au fost admise apelurile declarate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Fălticeni și de inculpatul P.I. împotriva Sentinței penale nr. 305 din data de 5.07.2019, pronunțată de Judecătoria Fălticeni în Dosarul nr. 500/39/2022.

29. Prin Sentința penală nr. 305 din data de 5.07.2019, pronunțată de Judecătoria Fălticeni în Dosarul nr. 500/39/2022, printre altele, a fost condamnat inculpatul P.I. pentru săvârșirea infracțiunii de tănuire, prevăzută de art. 270 alin. (1) din Codul penal, cu aplicarea art. 41 alin. (1) din Codul penal și art. 5 din Codul penal, la o pedeapsă de 1 an închisoare.

30. Același inculpat a fost condamnat pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals, prevăzută de art. 323 din Codul penal, cu aplicarea art. 41 alin. (1) din Codul penal, la o pedeapsă de 3 luni închisoare.

31. În temeiul art. 43 alin. (2) din Codul penal și al art. 39 alin. (1) lit. b) din Codul penal s-a stabilit pedeapsa cea mai grea,

de 1 an închisoare, la care s-a adăugat un spor de o treime din pedeapsa de 3 luni închisoare, rezultând pedeapsa de 1 an și o lună închisoare.

32. În baza art. 96 alin. (4) și (5) din Codul penal raportat la art. 43 alin. (1) și (2) din Codul penal și art. 39 alin. (1) lit. b) din Codul penal, și art. 16 din Legea nr. 187/2012, s-a revocat suspendarea sub supraveghere a pedepsei rezultante de 2 ani închisoare stabilite prin Sentința penală nr. 176/28.02.2013 a Judecătoria Buzău, în Dosarul nr. 30.954/200/2012, definitivă prin nerecurare la 15.03.2013, iar pedeapsa rezultantă stabilită în cauză (de 1 an și o lună închisoare) s-a adăugat la pedeapsa rezultantă de 2 ani neexecută, în final inculpatul P.I. urmând să execute pedeapsa de 3 ani și o lună închisoare.

33. În fapt, în considerentele sentinței, s-a reținut că inculpații S.I. și P.I., la data de 22.08.2013, au înlesnit valorificarea către S.C.P. — S.R.L. a utilajului marca Kramer Allrad 550 cu seria de identificare 349000085, cunoscând că bunul provine din săvârșirea unei infracțiuni. De asemenea, inculpații, în perioada 22.08.2013—9.12.2013 (ziua exactă neputând fi stabilită), au prezentat și înmănat administratorului S.D. înscrisul sub semnătură privată redactat în limba olandeză, denumit Factuur (factură) cu nr. 118.F23 din 18.07.2013, însoțit de traducerea în limba română, știind că înscrisul este falsificat.

34. Prin Decizia penală nr. 319 din data de 13.03.2020, pronunțată de Curtea de Apel Suceava în Dosarul nr. 3.745/227/2017, s-au admis apelurile declarate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Fălticeni și de inculpatul P.I., sentința penală arătată mai sus fiind desființată în parte.

35. S-a constatat că legea penală mai favorabilă pentru inculpatul P.I. este Codul penal din 1968.

36. A fost condamnat inculpatul P.I. la pedeapsa de 1 an închisoare, sub aspectul infracțiunii de tănuire, prevăzută de art. 221 alin. (1) cu aplicarea art. 37 alin. (1) lit. a) din Codul penal din 1968 și art. 5 din Codul penal.

37. În baza art. 16 din Legea nr. 187/2012, art. 86⁴ din Codul penal din 1968 cu trimitere la art. 83 din Codul penal din 1968, s-a revocat suspendarea sub supraveghere a pedepsei rezultante de 2 ani închisoare stabilite prin Sentința penală nr. 176/28.02.2013 a Judecătoria Buzău în Dosarul nr. 30.954/200/2012, definitivă prin nerecurare la 15.03.2013, și s-a dispus executarea în întregime a pedepsei principale de 2 ani închisoare, la care s-a adăugat pedeapsa la care a fost condamnat în cauză, de 1 an închisoare, inculpatului aplicându-i-se pedeapsa totală de 3 ani închisoare.

38. A fost condamnat inculpatul P.I. la pedeapsa de 3 luni închisoare, sub aspectul infracțiunii de uz de fals, prevăzută de art. 291 din Codul penal cu aplicarea art. 37 alin. (1) lit. a) din Codul penal din 1968 și art. 5 din Codul penal.

39. În baza art. 16 din Legea nr. 187/2012, art. 86⁴ din Codul penal din 1968 cu trimitere la art. 83 din Codul penal din 1968, s-a revocat suspendarea sub supraveghere a pedepsei rezultante de 2 ani închisoare stabilite prin Sentința penală nr. 176/28.02.2013 a Judecătoria Buzău în Dosarul nr. 30.954/200/2012, definitivă prin nerecurare la 15.03.2013, și s-a dispus executarea în întregime a pedepsei de 2 ani închisoare, la care s-a adăugat pedeapsa la care a fost condamnat în cauză, de 3 luni închisoare, inculpatului aplicându-i-se pedeapsa totală de 2 ani și 3 luni închisoare.

40. În temeiul art. 34 alin. (1) lit. b) din Codul penal din 1968 și art. 5 din Codul penal s-au contopit pedepsele principale aplicate, urmând ca inculpatul P.I. să execute pedeapsa rezultantă de 3 ani închisoare (în regim privativ de libertate).

41. Relativ la stabilirea legii penale mai favorabile, Curtea a reținut, în considerentele deciziei, următoarele:

„Cât privește legea penală mai favorabilă, Curtea apreciază că și în cazul inculpatului P.I. legea mai favorabilă este Codul penal din 1968 și aceasta în special din perspectiva regulilor de sancționare a concursului de infracțiuni în condițiile în care pedepsele aplicate de către instanța de fond pentru cele două infracțiuni, de tănuire și uz de fals, vor fi menținute (încadrându-se în limitele speciale de pedeapsă prevăzute și de reglementarea anterioară), astfel că pedeapsa rezultantă va fi mai mică, prin

aplicarea mecanismului contopirii în pedeapsa cea mai grea în detrimentul mecanismului cumulului aritmetic (pedeapsa cea mai grea plus o treime din cealaltă pedeapsă) impus de legea nouă.

Cu argumentele de fapt și de drept sus-menționate, Curtea va constata că legea penală mai favorabilă pentru inculpatul P.I. este Codul penal din 1968.”

42. Împotriva acestei decizii, condamnatul contestator P.I. a formulat contestație în anulare, înregistrată pe rolul Curții de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori cu nr. 500/39/2022 din data de 22.07.2022.

43. Prin Încheierea din data de 27 iulie 2022, pronunțată de Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori în dosarul arătat în paragraful precedent, în temeiul art. 431 alin. (2) din Codul de procedură penală raportat la art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală s-a admis în principiu contestația în anulare formulată de contestatorul P.I. împotriva Deciziei penale nr. 319/13.03.2020 pronunțate de Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori în Dosarul nr. 3.745/227/2017.

44. În baza art. 430 din Codul de procedură penală s-a suspendat executarea sentinței penale nr. 305 din 5.07.2019 pronunțate de Judecătoria Fălticeni în Dosarul nr. 3.745/227/2017, rămasă definitivă prin Decizia penală nr. 319/13.03.2020 pronunțată de Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori, în ceea ce îl privește pe contestatorul P.I., până la soluționarea pe fond a contestației în anulare.

III. Punctele de vedere ale reprezentantului Ministerului Public și contestatorului condamnat cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

45. Reprezentantul Ministerului Public a susținut că sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție este admisibilă.

46. Contestatorul condamnat, prin apărător, a solicitat sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept puse în discuție.

IV. Punctul de vedere al completului care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

47. Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori a reținut că, potrivit art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare când inculpatul a fost condamnat, deși existau probe cu privire la o cauză de încetare a procesului penal.

48. Dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. f) teza a II-a din Codul de procedură penală stipulează că acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă a intervenit prescripția răspunderii penale.

49. Instituția prescripției răspunderii penale este reglementată de dispozițiile art. 153 și următoarele din Codul penal.

50. Prin Decizia Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 518 din 25 iunie 2018, s-a constatat că „*soluția legislativă care prevede întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale prin îndeplinirea «oricărui act de procedură în cauză», din cuprinsul dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, este neconstituțională*”.

51. Prin Decizia nr. 358 din 26 mai 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 565 din 9 iunie 2022, s-a constatat că „*dispozițiile art. 155 alin. (1) din Codul penal sunt neconstituționale*”.

52. Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 71 din 30 mai 2022 pentru modificarea art. 155 alin. (1) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 531 din 30 mai 2022, s-a dispus că: „*La articolul 155 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins: «(1) Cursul termenului prescripției*

răspunderii penale se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză care, potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului.»”

53. Acest act normativ a instituit condițiile de întrerupere a termenului de prescripție a răspunderii penale, fiind aplicabil începând cu data publicării lui în Monitorul Oficial al României, Partea I.

54. Se constată, așadar, că în perioada **25 iunie 2018** (publicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018) — **30 mai 2022** (publicarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 71 din 30 mai 2022), astfel cum a arătat Curtea Constituțională în considerentele Deciziei nr. 358 din 26 mai 2022, „**fondul activ al legislației nu conține vreun caz care să permită întreruperea cursului prescripției răspunderii penale**”, context în care au fost aplicabile doar termenele generale de prescripție, prevăzute de art. 154 alin. (1) din Codul penal.

55. În considerarea dispozițiilor normative mai sus arătate, precum și a deciziilor Curții Constituționale la care s-a făcut trimitere, condamnatul P.I. a formulat contestația în anulare aflată pe rolul prezentei instanțe, în faza judecării ei pe fond.

56. Instanța de trimitere a observat că, prin Decizia nr. 67 pronunțată la data de 25.10.2022 de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor probleme de drept în materie penală în Dosarul nr. 1.341/1/2022, s-a statuat că:

„*1. Normele referitoare la întreruperea cursului prescripției sunt norme de drept penal material (substanțial) supuse din perspectiva aplicării lor în timp principiului activității legii penale prevăzut de art. 3 din Codul penal, cu excepția dispozițiilor mai favorabile, potrivit principiului mitior lex prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituție și art. 5 din Codul penal.*

2. Instanța care soluționează contestația în anulare, întemeiată pe efectele deciziilor Curții Constituționale nr. 297/26.04.2018 și nr. 358/26.05.2022, nu poate reanaliza prescripția răspunderii penale, în cazul în care instanța de apel a dezbătut și a analizat incidența acestei cauze de încetare a procesului penal în cursul procesului anterior acestei din urmă decizii.”

57. În cauza dedusă judecării, contestatorul a fost condamnat definitiv, prin decizia vizată de calea extraordinară de atac ce face obiectul ei, pentru comiterea a două infracțiuni (tănuire și uz de fals), reținându-se ca fiind mai favorabile (contrar celor statuate de instanța fondului) dispozițiile vechiului Cod penal.

58. În acest context și în condițiile în care, în considerentele deciziei, nu s-a făcut nicio analiză a incidenței prescripției răspunderii penale (sub aspectul dispozițiilor normative succesive), din oficiu ori la cererea persoanei interesate, se pune problema dacă, în cadrul procesual creat de judecata pe fond a contestației în anulare, instanța investită cu o astfel de cerere are competența să procedeze la o (nouă) analiză vizând care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența prescripției, cu consecințele ce vor derurge ulterior.

59. În opinia instanței sunt posibile două interpretări ale textelor de lege relevante, respectiv:

— **într-o primă opinie**, minoritară, prescripția răspunderii penale trebuie aplicată fără discriminare pentru toate persoanele condamnate anterior Deciziei nr. 358/2022 a Curții Constituționale, indiferent de legea penală mai favorabilă identificată în cauză, în condițiile în care instanța de apel nu a dezbătut și nu a analizat în mod expres, în considerentele deciziei vizate de contestația în anulare, incidența prescripției (generale) răspunderii penale;

— **în cea de-a doua opinie**, majoritară, se susține că, în acest caz, nu se mai poate proceda, în cadrul judecării contestației în anulare, la o nouă analiză a legii penale mai favorabile, întrucât stabilirea acesteia este atributul exclusiv al instanței investite cu soluționarea cauzei pe fond și apel (care a calculat termenele de prescripție prin prisma tuturor legilor succesive), iar hotărârea de condamnare a intrat în puterea lucrului judecat și nu mai poate face obiectul cenzurii în respectiva cale extraordinară de atac, întrucât nu se încadrează

în cazurile expres și limitativ reglementate de art. 426 din Codul de procedură penală.

V. Titularul și obiectul sesizării conexe. Expunerea succintă a cauzei și a punctelor de vedere exprimate de reprezentantul Ministerului Public, contestatorii condamnați și completul de judecată

V.1. Dosarul nr. 924/1/2023 — Titularul și obiectul sesizării conexe

60. Prin **Încheierea din data de 14 martie 2023, pronunțată de Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori în Dosarul nr. 547/33/2022**, în baza art. 476 alin. (1) raportat la art. 475 din Codul de procedură penală, s-a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarelor chestiuni de drept:

„Dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează contestația în anulare are competența, în etapa soluționării pe fond a contestației, să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă, în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost avută în vedere în procesul de analiză a legii penale aplicabile cauzei?”

Omisinea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei până la data judecării cauzei în apel poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală?”

61. Sesizarea a fost înregistrată cu nr. 924/1/2023 pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, fiind conexasă la Dosarul nr. 914/1/2023.

Expunerea succintă a cauzei:

62. Prin Sentința penală nr. 141/11.12.2019, pronunțată de Tribunalul Sălaj în Dosarul nr. 1.351/84/2016, a fost respinsă, ca neîntemeiată, excepția nulității absolute a urmăririi penale și a Rechizitoriului nr. 72D/P/2014 întocmit, la data de 1.09.2016, de D.I.I.C.O.T. — Biroul Teritorial Sălaj.

63. Printre alți inculpați, în baza art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 cu aplicarea art. 41 alin. (2) și art. 13 din Codul penal din 1968, a fost condamnat inculpatul H.I. la pedeapsa de 2 ani închisoare pentru comiterea infracțiunii continuate de evaziune fiscală prin evidențierea de operațiuni fictive în contabilitatea S.C. E.T.M. — S.R.L. și S.C. E.C. — S.R.L.

64. În baza art. 71 din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe durata executării pedepsei principale, drepturile prevăzute de art. 64 lit. a) teza a II-a, lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 (dreptul de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeași de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală — administrare societate comercială).

65. În baza art. 9 alin. (1) din Legea nr. 241/2005, republicată, a art. 65 din Codul penal din 1968 raportat la art. 64 lit. a) teza a II-a, lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968, s-au interzis inculpatului, pe o durată de 4 ani după terminarea executării pedepsei principale, dreptul de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeași de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală — administrare societate comercială.

66. Conform art. 86¹ din Codul penal din 1968 s-a dispus suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei pe un termen de încercare de 4 ani stabilit potrivit art. 86² din Codul penal din 1968.

Supravegherea executării obligațiilor stabilite de instanță se va face de Serviciul de Probațiune Sălaj.

67. În baza art. 86³ alin. (1) din Codul penal din 1968, inculpatul va respecta următoarele măsuri de supraveghere:

a) se va prezenta la datele fixate la Serviciul de Probațiune Sălaj, desemnat cu supravegherea lui;

b) va anunța în prealabil orice schimbare de domiciliu, reședință sau locuință și orice deplasare care depășește 8 zile, precum și întoarcerea;

c) va comunica și va justifica schimbarea locului de muncă;

d) va comunica informații de natură să îi poată fi controlate mijloacele de existență.

68. S-a atras atenția inculpatului asupra art. 86⁴ alin. (2) din Codul penal din 1968 privind condițiile revocării suspendării executării pedepsei sub supraveghere.

69. În baza art. 71 alin. (5) din Codul penal din 1968 s-a suspendat executarea pedepselor accesorii pe durata suspendării sub supraveghere a executării pedepsei principale.

70. În baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 lit. a) din Codul de procedură penală a fost achitat inculpatul H.I. sub aspectul comiterii infracțiunii de evaziune fiscală, prevăzută și pedepsită de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 cu aplicarea art. 41 alin. (2) și art. 13 din Codul penal din 1968, prin evidențierea de operațiuni fictive în contabilitatea S.C. E.C. — S.R.L.

71. În baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 lit. a) din Codul de procedură penală a fost achitat inculpatul H.I. sub aspectul comiterii infracțiunii de evaziune fiscală, prevăzută și pedepsită de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din Legea nr. 241/2005 cu aplicarea art. 41 alin. (2) și art. 13 din Codul penal din 1968, prin evidențierea de operațiuni fictive în contabilitatea S.C. E.C. — S.R.L.

72. În baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 lit. a) din Codul de procedură penală a fost achitat inculpatul H.I. sub aspectul comiterii infracțiunii de spălare de bani, prevăzută și pedepsită de art. 29 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002, republicată, cu aplicarea art. 41 alin. (2) și art. 13 din Codul penal din 1968.

73. În baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 lit. a) din Codul de procedură penală a fost achitat inculpatul G.I. sub aspectul comiterii infracțiunii de evaziune fiscală, prevăzută și pedepsită de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 cu aplicarea art. 41 alin. (2) și art. 13 din Codul penal din 1968, prin evidențierea de operațiuni fictive în contabilitatea S.C. E.C. — S.R.L.

74. În baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 lit. a) din Codul de procedură penală a fost achitat inculpatul G.I. sub aspectul comiterii infracțiunii de evaziune fiscală, prevăzută și pedepsită de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din Legea nr. 241/2005 cu aplicarea art. 41 alin. (2) și art. 13 din Codul penal din 1968, prin evidențierea de operațiuni fictive în contabilitatea S.C. E.C. — S.R.L.

75. În baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 lit. c) din Codul de procedură penală a fost achitat inculpatul G.I. sub aspectul comiterii infracțiunii de evaziune fiscală, prevăzută și pedepsită de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 cu aplicarea art. 41 alin. (2) și art. 13 din Codul penal din 1968, prin evidențierea de operațiuni fictive în contabilitatea S.C. E.T.M. — S.R.L. și S.C. E.C. — S.R.L.

76. În baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 lit. c) din Codul de procedură penală a fost achitat inculpatul G.I. sub aspectul comiterii infracțiunii de spălare de bani, prevăzută de art. 29 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002, republicată, cu aplicarea art. 41 alin. (2) și art. 13 din Codul penal din 1968.

77. Prin Decizia penală nr. 1.483/A/21.12.2020, pronunțată de Curtea de Apel Cluj în Dosarul nr. 1.351/84/2016, s-au admis apelurile declarate de către DIICOT — Biroul Teritorial Sălaj, partea civilă ANAF — DGRFP Cluj — AJFPS, inculpatul H.I. împotriva Sentinței penale nr. 141 din 11 decembrie 2019 a Tribunalului Sălaj, care a fost desființată în latura penală și civilă, și, judecându-se cauza pe fond, reținând legea penală mai favorabilă ca fiind Codul penal din 1968, s-a dispus:

78. În baza art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal din 1968 (trei acte materiale comise în perioada 8.07.2009—31.08.2009) și a art. 13 din Codul penal din 1968 a fost condamnat inculpatul G.I. la pedeapsa de 2 ani închisoare pentru comiterea infracțiunii continuate de evaziune fiscală.

79. În baza art. 71 din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe durata executării pedepsei principale, drepturile prevăzute de art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 (dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeaia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală).

80. În baza art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, art. 65 raportat la art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe o durată de 2 ani după terminarea executării pedepsei principale, dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeaia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală.

81. În baza art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal din 1968 (unsprezece acte materiale comise în perioada 22.08.2009—30.11.2009) și a art. 13 din Codul penal din 1968, pentru comiterea infracțiunii continuate de evaziune fiscală calificată, prin schimbarea încadrării juridice din infracțiunea de evaziune fiscală calificată prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal din 1968, a fost condamnat inculpatul G.I. la pedeapsa de 4 ani închisoare.

82. În temeiul art. 71 din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe durata executării pedepsei principale, drepturile prevăzute de art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 (dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeaia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală).

83. Conform art. 9 alin. (1) din Legea nr. 241/2005, art. 65 raportat la art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe o durată de 2 ani după terminarea executării pedepsei principale, dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeaia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală.

84. În baza art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal din 1968 (trei acte materiale comise în perioada 7.05.2012—14.05.2012) și a art. 13 din Codul penal din 1968, a fost condamnat inculpatul G.I. la pedeapsa de 2 ani închisoare pentru comiterea infracțiunii continuate de evaziune fiscală.

85. În baza art. 71 din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe durata executării pedepsei principale, drepturile prevăzute de art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 (dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeaia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală).

86. În temeiul art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, art. 65 raportat la art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe o durată de 2 ani după terminarea executării pedepsei principale, dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeaia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală.

87. În baza art. 33 lit. a) raportat la art. 34 alin. (1) lit. b) și art. 35 alin. (3) din Codul penal din 1968 s-au contopit pedepsele aplicate inculpatului G.I. prin decizie penală și s-a aplicat inculpatului pedeapsa cea mai grea de 4 ani închisoare cu executare în regim de detenție.

88. În baza art. 71 din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe durata executării pedepsei principale, drepturile

prevăzute de art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968.

89. În baza art. 35 alin. (3) din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe o durată de 2 ani după terminarea executării pedepsei principale, dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeaia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală.

90. În baza art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal din 1968 (trei acte materiale comise în perioada 8.07.2009—31.08.2009) și a art. 13 din Codul penal din 1968, a fost condamnat inculpatul H.I. la pedeapsa de 2 ani închisoare pentru comiterea infracțiunii continuate de evaziune fiscală.

91. În baza art. 71 din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe durata executării pedepsei principale, drepturile prevăzute de art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 (dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeaia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală).

92. În baza art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, art. 65 raportat la art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe o durată de 2 ani după terminarea executării pedepsei principale, dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeaia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală.

93. În temeiul art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal din 1968 (unsprezece acte materiale comise în perioada 22.08.2009—30.11.2009) și a art. 13 din Codul penal din 1968, pentru comiterea infracțiunii continuate de evaziune fiscală calificată, prin schimbarea încadrării juridice din infracțiunea de evaziune fiscală calificată prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal din 1968, a fost condamnat inculpatul H.I. la pedeapsa de 4 (patru) ani închisoare.

94. În baza art. 71 din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe durata executării pedepsei principale, drepturile prevăzute de art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 (dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeaia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală).

95. În baza art. 9 alin. (1) din Legea nr. 241/2005, art. 65 raportat la art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe o durată de 2 ani după terminarea executării pedepsei principale, dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeaia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală.

96. În baza art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal din 1968 (trei acte materiale comise în perioada 7.05.2012—14.05.2012) și a art. 13 din Codul penal din 1968, a fost condamnat inculpatul H.I. la pedeapsa de 2 (doi) ani închisoare pentru comiterea infracțiunii continuate de evaziune fiscală.

97. În baza art. 71 din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe durata executării pedepsei principale, drepturile prevăzute de art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 (dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceeaia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală).

98. În baza art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, art. 65 raportat la art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe o durată de 2 ani după terminarea executării pedepsei principale, dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercitiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceleia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală.

99. În baza art. 33 lit. a) raportat la art. 34 alin. (1) lit. b) și art. 35 alin. (3) din Codul penal din 1968 s-au contopit pedepsele aplicate inculpatului H.I. prin Decizia penală nr. 1.438/A din 21 decembrie 2020 a Curții de Apel Cluj și s-a aplicat pedeapsa cea mai grea de 4 ani închisoare cu executare în regim de detenție.

100. În baza art. 71 din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe durata executării pedepsei principale, drepturile prevăzute de art. 64 lit. a), lit. b) și lit. c) teza a III-a din Codul penal din 1968.

101. În baza art. 35 alin. (3) din Codul penal din 1968 s-au interzis inculpatului, pe o durată de 2 ani după terminarea executării pedepsei principale, dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercitiul autorității de stat și de a desfășura o activitate de natura aceleia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală.

102. Prin Cererea din data de 10.06.2022, condamnații H.I. și G.I. au formulat contestație în anulare împotriva Deciziei penale nr. 1.483/A/21.12.2020 pronunțate de Curtea de Apel Cluj în Dosarul nr. 1.351/84/2016, solicitând să se dispună suspendarea executării hotărârii penale definitive contestate și să se constate că, în cauză, era incident un caz de încetare a procesului penal — art. 16 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, respectiv a intervenit prescripția răspunderii penale, prin urmare, să se desființeze Decizia penală nr. 1.483/A din 21 decembrie 2020 a Curții de Apel Cluj, pronunțată în Dosarul penal nr. 1.351/84/2016, să se procedeze la rejudecarea apelului și, în consecință, să se dispună încetarea procesului penal în legătură cu toate infracțiunile pentru care au fost condamnați.

103. Prin Încheierea penală nr. 23/HI/2022 din 14.07.2022 pronunțată de Curtea de Apel Cluj în Dosarul nr. 547/33/2022, în temeiul art. 431 alin. (2) din Codul de procedură penală, s-au admis în principiu contestațiile în anulare formulate de condamnații H.I. și G.I. împotriva Deciziei penale nr. 1.483/A/21.12.2020 pronunțate de Curtea de Apel Cluj în Dosarul nr. 1.351/84/2016.

104. S-a respins cererea condamnatului H.I. de suspendare a executării pedepsei aplicate prin Sentința penală nr. 141/11.12.2019 pronunțată de Tribunalul Sălaj în Dosarul nr. 1.351/84/2016, definitivă prin Decizia penală nr. 1.483/A/21.12.2020 pronunțată de Curtea de Apel Cluj în Dosarul nr. 1.351/84/2016.

105. S-a admis cererea condamnatului G.I. de suspendare a executării pedepsei aplicate prin Sentința penală nr. 141/11.12.2019 pronunțată de Tribunalul Sălaj în Dosarul nr. 1.351/84/2016, definitivă prin Decizia penală nr. 1.483/A/21.12.2020 pronunțată de Curtea de Apel Cluj în Dosarul nr. 1.351/84/2016.

106. În temeiul art. 430 din Codul de procedură penală s-a dispus suspendarea executării pedepsei rezultante de 4 ani închisoare aplicate condamnatului G.I. prin Sentința penală nr. 141/11.12.2019 pronunțată de Tribunalul Sălaj în Dosarul nr. 1.351/84/2016, definitivă prin Decizia penală nr. 1.483/A/21.12.2020 pronunțată de Curtea de Apel Cluj în Dosarul nr. 1.351/84/2016.

107. S-a dispus punerea de îndată în libertate a condamnatului G.I. de sub puterea mandatului de executare a pedepsei nr. 180/2019 din 21.12.2020, emis de Tribunalul Sălaj în Dosarul nr. 1.351/84/2016, dacă nu este reținut, arestat sau deținut în altă cauză.

108. La termenul de judecată din data de 7.03.2023, contestatorii condamnați H.I. și G.I. au formulat, prin apărător ales, o cerere de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie

penală, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea problemă de drept:

„Dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează contestația în anulare are competența, în etapa soluționării pe fond a contestației, să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă, în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost avută în vedere în procesul de analiză a legii penale aplicabile cauzei?”

V.2. Punctele de vedere exprimate de reprezentantul Ministerului Public și contestatorii condamnați cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

109. Reprezentantul Ministerului Public a susținut că sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție este admisibilă.

110. Contestatorii condamnați, prin apărător, au solicitat sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept puse în discuție, apreciind că dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează contestația în anulare are competența, în etapa soluționării pe fond a acesteia, să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă, în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost avută în vedere în procesul de analiză a legii penale aplicabile cauzei.

V.3. Punctul de vedere exprimat de completul de judecată

111. Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori a reținut că aplicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, în interpretarea acesteia dată prin Decizia Curții Constituționale nr. 358/2022, a generat în practica judiciară opinii diferite și soluții diferite, în situația cauzelor definitiv judecate în intervalul cuprins între data publicării celor două decizii ale Curții Constituționale.

112. În raport cu aceste decizii, precum și față de dispozițiile legale care reglementează instituția prescripției răspunderii penale, Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori a apreciat întemeiată solicitarea formulată de contestatorii condamnați H.I. și G.I., prin apărător, de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„Dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează contestația în anulare are competența, în etapa soluționării pe fond a contestației, să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă, în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost avută în vedere în procesul de analiză a legii penale aplicabile cauzei?”

113. Totodată, instanța de sesizare a apreciat că soluționarea cauzei depinde și de următoarea problemă de drept: *„Omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei până la data judecării cauzei în apel poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală?”*, context în care a considerat că ar fi util ca Înalta Curte de Casație și Justiție să se pronunțe și asupra acestei chestiuni de drept.

VI. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele judecătorești arondate

114. În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, s-au solicitat punctele de vedere ale instanțelor judecătorești asupra chestiunii de drept supuse dezlegării.

115. Au comunicat puncte de vedere asupra problemei de drept în discuție Curtea de Apel Alba Iulia, Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel București, Curtea de Apel Cluj, Curtea de Apel Constanța, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Suceava, Curtea

de Apel Târgu Mureș și Curtea de Apel Timișoara, care, după caz, au făcut referire și la opiniile unora dintre instanțele arondate.

116. Curtea de Apel Ploiești nu a transmis un punct de vedere asupra problemelor de drept supuse dezlegării.

117. **Cu privire la sesizarea care vizează chestiunea de drept invocată de Curtea de Apel Suceava și de Curtea de Apel Cluj, respectiv dacă dispozițiile art. 426 lit. b) și art. 431 din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează pe fond contestația în anulare are competența să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză,** au fost exprimate mai multe opinii.

118. **Într-o primă opinie,** regăsită în informațiile transmise de curțile de apel Brașov (o parte a judecătorilor), București — Secția I penală (o parte a judecătorilor), București — Secția a II-a penală și Iași, de tribunalele Brăila, București, Cluj, Dolj, Gorj, Hunedoara, Ilfov (o parte a judecătorilor), Mehedinți, Neamț (o parte a judecătorilor) și Teleorman, precum și de judecătoriile Agnita, Alexandria, Baia de Aramă, Craiova, Deva, Hațeg, Hunedoara, Huși, Iași, Moinești, Petroșani, Răducăneni, Roman, Roșiori de Vede, Rupea și Zimnicea, s-a opinat în sensul că dispozițiile art. 426 lit. b) și art. 431 din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează pe fond contestația în anulare **are competența** să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză.

119. În susținerea acestei opinii s-a arătat că, pentru a se evita încălcarea principiului nediscriminării sau al egalității de tratament al persoanelor condamnate, pe calea contestației în anulare, poate fi analizată, potrivit art. 5 din Codul penal, incidența unei legi penale mai favorabile cu privire la o cauză de încetare a procesului penal, respectiv împlinirea termenului de prescripție a răspunderii penale raportat la Decizia Curții Constituționale nr. 358/26.05.2022, indiferent de legea penală mai favorabilă identificată în cauză de instanța care a dispus condamnarea, deoarece cazul de contestație privește omisiunea instanței de a analiza și de a constata incidența unei cauze de încetare, care a vizat atât persoanele condamnate în temeiul Codului penal din 1968, cât și pe cele condamnate în baza noului Cod penal, neavând relevanță dacă prescripția era incidentă potrivit legii în vigoare la data săvârșirii faptei ori potrivit unei alte legi succesive.

120. **În cea de-a doua opinie,** regăsită în informațiile transmise de curțile de apel Alba Iulia, Bacău, Brașov (o parte a judecătorilor), București — Secția I penală (o parte a judecătorilor), Constanța, Craiova, Galați, Iași (o parte a judecătorilor), Oradea, Pitești, Suceava și Timișoara, tribunalele Alba, Caraș-Severin, Cluj (o parte a judecătorilor), Covasna, Galați, Giurgiu, Ialomița, Iași, Ilfov (o parte a judecătorilor), s-a opinat în sensul că dispozițiile art. 426 lit. b) și art. 431 din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează pe fond contestația în anulare **nu are competența** să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză.

121. În susținerea acestei opinii s-a reținut că dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală nu pot fi invocate pentru a se obține schimbarea soluției pronunțate cu autoritate de lucru judecat în hotărârea definitivă cu privire la legea penală mai favorabilă. Orice chestiune de fapt și de drept care a fost analizată de instanța de apel prin hotărârea definitivă pronunțată intră în puterea lucrului judecat și nu poate constitui un motiv de contestație în anulare, formulată în fața unui alt complet de la aceeași instanță.

122. În lipsa unei intervenții legislative prin care să se extindă competența instanței în evaluarea cazurilor de contestație în

anulare în ipoteza succesiunii de legi penale în timp, față de scopul urmărit prin intermediul căii extraordinare de atac, de înlăturare a erorilor de procedură, de *lege lata*, instanța nu poate schimba legea penală substanțială reținută cu autoritate de lucru judecat ca fiind mai favorabilă la momentul soluționării fondului contestației în anulare. Evaluarea instanței de apel atât cu privire la existența și tipicitatea faptei, cât și cu privire la legea penală mai favorabilă a produs efecte imediate. Această evaluare a intrat în autoritatea de lucru judecat, chiar dacă ulterior rămânerii definitive a hotărârii au survenit modificări legislative sau jurisprudențiale care sunt de natură să învedereze caracterul eronat al analizei. Netemeinicia sau nelegalitatea soluției instanței de apel va putea fi contestată numai prin intermediul căilor extraordinare de atac prevăzute de lege și în condițiile restrictive stipulate de legiuitor.

123. **Referitor la sesizarea care vizează chestiunea de drept invocată de Curtea de Apel Cluj, respectiv dacă omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei până la data judecării cauzei în apel poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală,** s-au conturat următoarele opinii:

124. **Într-o primă opinie** s-a considerat că omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei până la data judecării cauzei în apel **poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală.**

125. În acest sens sunt punctele de vedere exprimate de curțile de apel Brașov (o parte a judecătorilor), București — Secția I penală (o parte a judecătorilor), București — Secția a II-a penală și Iași (o parte a judecătorilor), de tribunalele Alba, Brăila, București, Covasna, Dolj, Galați, Gorj, Hunedoara, Ialomița, Iași, Ilfov, Mehedinți, Neamț (o parte a judecătorilor), Olt, Sălaj și Teleorman, precum și de judecătoriile Agnita, Alba Iulia, Alexandria, Avrig, Baia de Aramă, Craiova, Deva, Drobeta-Turnu Severin, Hațeg, Hunedoara, Huși, Iași, Moinești, Orșova, Pașcani, Petroșani, Piatra-Neamț, Răducăneni, Roman, Roșiori de Vede, Rupea, Strehaia, Târgu-Neamț, Vânu Mare și Zimnicea.

126. În susținerea acestei opinii s-a arătat că, în ipoteza în care instanța de apel a omis să se pronunțe asupra incidenței dispozițiilor referitoare la prescripția răspunderii penale invocate de către persoana condamnată ori dacă acestea nu au fost invocate și nici examinate din oficiu, omisiunea instanței constituie o eroare de procedură care poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală.

127. De asemenea, dacă analiza acestei chestiuni, neanalizată din eroare de instanța care a judecat definitiv cauza, presupune aprecierea legii penale mai favorabile inculpatului, instanța care soluționează contestația în anulare trebuie să pună în discuție și să analizeze chiar și această problemă, având în vedere că analizarea prescripției răspunderii penale presupune implicit și analizarea legii penale mai favorabile.

128. **Într-o altă opinie,** exprimată de curțile de apel Alba Iulia, Bacău, Brașov (o parte a judecătorilor), București — Secția I penală (o parte a judecătorilor), Craiova, Iași (o parte a judecătorilor), Oradea, Pitești, Suceava și Timișoara, de tribunalele Bistrița-Năsăud, Caraș-Severin, Giurgiu, Neamț (o parte a judecătorilor) și Vaslui, precum și de judecătoriile Băilești, Bârlad, Segarcea, Vaslui și Videle, s-a susținut că omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal, în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei până la data judecării cauzei în apel, **nu poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală.**

129. În susținerea acestei opinii s-a arătat că, în cadrul judecării contestației în anulare, nu se poate proceda la o nouă

analiză a legii penale mai favorabile, întrucât stabilirea acesteia este atributul exclusiv al instanței învestite cu soluționarea cauzei pe fond și apel, iar hotărârea de condamnare a intrat în puterea lucrului judecat și nu mai poate face obiectul cenzurii în respectiva cale extraordinară de atac, apreciindu-se că această critică nu se încadrează în cazurile expres și limitativ reglementate de art. 426 din Codul de procedură penală.

130. Într-o opinie minoritară, Curtea de Apel Galați a exprimat punctul de vedere potrivit căruia *omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal, în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei până la data judecării cauzei în apel, poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală doar în situația în care legea penală mai favorabilă a fost considerată ca fiind legea nouă.*

VII. Opinia specialiștilor consultați

131. În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, a fost solicitată specialiștilor în drept penal opinia asupra chestiunilor de drept supuse dezlegării, însă nu a fost transmis niciun punct de vedere.

VIII. Examenul jurisprudenței în materie

1. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

132. **Din perspectiva deciziilor obligatorii, menite să asigure unificarea practicii judiciare**, au fost identificate Decizia nr. 10 din 29 martie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 25 mai 2017), și Decizia nr. 67 din 25 octombrie 2022, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1141 din 28 noiembrie 2022).

133. Prin Decizia nr. 10 din 29 martie 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că, în interpretarea dispozițiilor art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, instanța care soluționează contestația în anulare nu poate reanaliza o cauză de încetare a procesului penal, în cazul în care instanța de apel a dezbătut și a analizat incidența cauzei de încetare a procesului penal.

134. Prin Decizia nr. 67 din 25 octombrie 2022, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat:

— normele referitoare la întreruperea cursului prescripției sunt norme de drept penal material (substanțial), supuse, din perspectiva aplicării lor în timp, principiului activității legii penale prevăzut de art. 3 din Codul penal, cu excepția dispozițiilor mai favorabile, potrivit principiului *mitior lex* prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituția României, republicată, și art. 5 din Codul penal;

— instanța care soluționează contestația în anulare, întemeiată pe efectele deciziilor Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018 și nr. 358 din 26 mai 2022, nu poate reanaliza prescripția răspunderii penale, în cazul în care instanța de apel a dezbătut și a analizat incidența acestei cauze de încetare a procesului penal în cursul procesului anterior acestei din urmă decizii.

135. **În ceea ce privește deciziile de speță**, la nivelul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție și al Completurilor de 5 judecători au fost identificate mai multe hotărâri în care au fost analizate problemele de drept supuse dezlegării.

136. În acest sens pot fi evocate Decizia nr. 4/A din data de 10 ianuarie 2023, pronunțată în Dosarul nr. 1.597/1/2022 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală și Decizia penală nr. 2 din 17 ianuarie 2023, pronunțată în Dosarul nr. 1.643/1/2022 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători, prin care s-a reținut că, odată stabilită, prin decizia instanței de apel, legea incidentă, aceeași lege va governa și instituția prescripției răspunderii penale, iar stabilirea legii penale mai favorabile, inclusiv modalitatea de calcul al termenelor prescripției răspunderii penale, ulterior condamnării definitive, excedează analizei ce se poate realiza în calea extraordinară de atac a contestației în anulare.

137. De asemenea, elocventă pentru problemele de drept supuse dezlegării este și Decizia penală nr. 74 din data de

24 octombrie 2022, pronunțată în Dosarul nr. 1.573/1/2022, prin care Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători, în raport cu împrejurarea că instanța de apel a stabilit ca lege penală incidentă legea veche, a analizat și calculat cursul termenelor de prescripție a răspunderii penale, conform dispozițiilor Codului penal din 1968, a respins, ca nefondate, contestațiile în anulare formulate de contestatorii condamnați M.R. și S.G. împotriva deciziei penale nr. 14 din data de 3 februarie 2022, pronunțată în Dosarul nr. 1.643/1/2020.

2. Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale a României

138. În urma examenului de jurisprudență la nivelul Curții Constituționale au fost identificate mai multe hotărâri prin care au fost analizate excepții de neconstituționalitate privind normele legale care reglementează problemele de drept supuse dezlegării, printre care ar fi de menționat:

— Decizia nr. 297 pronunțată de Curtea Constituțională la data de 26 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 578 din 25 iunie 2018, prin care s-a constatat că soluția legislativă care prevede întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale prin îndeplinirea „oricărui act de procedură în cauză”, din cuprinsul dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, este neconstituțională;

— Decizia nr. 453 din 24 iunie 2020 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1190 din 7 decembrie 2020) referitoare la respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, în interpretarea dată acestora prin Decizia nr. 10 din 29 martie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală;

— Decizia nr. 120 din 15 martie 2022 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 715 din 15 iulie 2022) referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, în interpretarea dată prin Decizia nr. 10 din 29 martie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală;

— Decizia nr. 358 pronunțată de Curtea Constituțională la data de 26 mai 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 9 iunie 2022, prin care s-a constatat că dispozițiile art. 155 alin. (1) din Codul penal sunt neconstituționale.

IX. Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului

139. În urma examenului de jurisprudență la nivelul Curții Europene a Drepturilor Omului, au fost identificate mai multe hotărâri referitoare la securitatea raporturilor juridice, printre care, ar fi de menționat hotărârile pronunțate în cauzele *Brumărescu c. României*, *Urbanovici c. României*, *Mitrea c. României* și *Riabykh c. Rusiei*.

X. Punctul de vedere exprimat de Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția judiciară

140. Asupra chestiunii de drept supuse dezlegării, Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a opinat în sensul că sesizările formulate sunt inadmisibile întrucât acestea au fost tranșate prin Decizia nr. 67/2022 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

141. *Cu privire la fondul primei întrebări*, s-a arătat că, din analiza dispozițiilor procesului penal, rezultă cu claritate că, pe calea contestației în anulare, pot fi remediate doar erori de procedură expres și limitativ prevăzute de lege, iar prevederile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală sunt incidente doar atunci când instanța a pronunțat o soluție de condamnare, deși existau probe cu privire la o cauză de încetare a procesului penal.

142. S-a mai arătat că, natura erorii instanțelor de judecată cu privire la efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, eroare ce a avut caracter generalizat la nivelul practicii judiciare, a fost lămurită de Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia nr. 67/2022, pronunțată de Completul pentru dezlegarea unor

chestiuni de drept în materie penală, din care rezultă că ceea ce se pune în discuție este un raționament judiciar greșit al instanțelor și, prin urmare, o eroare de judecată și nu una de procedură. În considerentele aceleiași decizii, instanța supremă a arătat că intervenirea Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022, prin care a fost reevaluată eroarea de interpretare a Deciziei nr. 297/2018, nu are semnificația unei cauze de schimbare a caracterului de eroare de judecată a instanțelor judecătorești.

143. Astfel, s-a apreciat că dispozițiile art. 426 lit. b) și ale art. 431 din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează pe fond contestația în anulare nu are competența să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză, în condițiile în care legea penală mai favorabilă a fost deja analizată și stabilită în raport cu criteriile legale și situația juridică a inculpatului de la momentul condamnării.

144. *Cu privire la fondul celei de-a doua întrebări*, Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat că omisiunea instanței de a identifica toate legile aplicabile de la data săvârșirii infracțiunii până la data condamnării constituie o eroare de judecată și nu una de procedură.

145. Astfel, s-a apreciat că omisiunea instanței de a identifica toate legile succesive aplicabile în raport cu situația juridică a inculpatului nu poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, întrucât identificarea legii penale mai favorabile are loc, potrivit art. 5 din Codul penal, până la judecarea definitivă a cauzei, moment din care hotărârea se bucură de autoritate de lucru judecat. Determinarea legii penale mai favorabile nu este un proces abstract, ci unul concret în raport direct cu fapta comisă și cu autorul său. Aplicarea art. 5 din Codul penal are loc până la soluționarea definitivă a cauzei, neputând fi valorificat prin intermediul recursului în casație sau al contestației în anulare.

XI. Dispoziții legale relevante

Codul penal

Art. 5 — Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei

(1) În cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea mai favorabilă.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și actelor normative ori prevederilor din acestea declarate neconstituționale, precum și ordonanțelor de urgență aprobate de Parlament cu modificări sau completări ori respinse, dacă în timpul când acestea s-au aflat în vigoare au cuprins dispoziții penale mai favorabile.

Art. 6 — Aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei

(1) Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, sancțiunea aplicată, dacă depășește maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, se reduce la acest maxim.

Art. 155 (în vigoare până la data de 29 mai 2022) — Întreruperea cursului prescripției răspunderii penale

(1) Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză.

Art. 155 (în vigoare începând cu data de 30 mai 2022 în urma publicării, în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 531 din 30 mai 2022, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 71 din 30 mai 2022 pentru modificarea art. 155 alin. (1) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal) — Întreruperea cursului prescripției răspunderii penale

(1) Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză care, potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului.

Codul de procedură penală

Art. 426 — Cazurile de contestație în anulare

Împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri:

(...)

b) când inculpatul a fost condamnat, deși existau probe cu privire la o cauză de încetare a procesului penal (...).

Art. 431 — Admiterea în principiu

(1) Instanța examinează admisibilitatea în principiu, în camera de consiliu, cu citirea părților și cu participarea procurorului. Neprezentarea persoanelor legal citate nu împiedică examinarea admisibilității în principiu.

(2) Instanța, constatând că cererea de contestație în anulare este făcută în termenul prevăzut de lege, că motivul pe care se sprijină contestația este dintre cele prevăzute la art. 426 și că în sprijinul contestației se depun ori se invocă dovezi care sunt la dosar, admite în principiu contestația și dispune citirea părților interesate.

XII. Opinia judecătorului-raportor

146. Opinia judecătorului-raportor a fost în sensul admiterii sesizării formulate, urmând a se statua că dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează pe fond contestația în anulare nu poate să reanalizeze care dintre legile penale ce s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză, iar omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei până la data judecării cauzei în apel nu poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare, întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală.

XIII. Înalta Curte de Casație și Justiție

147. În urma examinării sesizărilor formulate de Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori și Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, a raportului întocmit de judecătorul-raportor și a problemelor ce se solicită a fi dezlegate, constată următoarele:

1. Cu privire la admisibilitatea sesizării

148. În conformitate cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală: „Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

149. Așadar, textul legal mai sus enunțat determină aria restrictivă a examinării pe care o efectuează Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea unei hotărâri prealabile și stabilește mecanismul, scopul și condițiile de admisibilitate.

150. Referitor la ultimul aspect menționat mai sus, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că admisibilitatea unei sesizări formulate în procedura pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată de îndeplinirea, în mod cumulativ, a următoarelor condiții de admisibilitate a sesizării:

— chestiunea de drept să fie ridicată în cursul judecății, în fața unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță;

— chestiunea de drept pusă în discuție să fie una veritabilă, dificilă, susceptibilă să dea naștere unor interpretări diferite și să fie esențială, în sensul că, de lămurirea ei, depinde soluționarea pe fond a cauzei; și

— chestiunea de drept supusă analizei să nu fi primit o rezolvare anterioară printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un

recurs în interesul legii și să nu facă obiectul unui asemenea recurs, în curs de soluționare.

151. Verificând regularitatea investiției prin raportarea acestor condiții de admisibilitate la sesizările ce fac obiectul prezentei cauze, se constată că sunt îndeplinite cumulativ toate aceste condiții.

152. Astfel, se constată că, în cauză, este îndeplinită prima condiție, în condițiile în care solicitările de lămurire a problemelor de drept invocate aparțin unor instanțe investite cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, respectiv Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori, pe rolul căreia se află înregistrată contestația în anulare formulată împotriva Deciziei penale nr. 319 din data de 13.03.2020, pronunțată de Curtea de Apel Suceava în Dosarul nr. 3.745/227/2017, și Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori, pe rolul căreia se află înregistrate contestațiile în anulare formulate împotriva Deciziei penale nr. 1.483/A/21.12.2020 pronunțate de Curtea de Apel Cluj în Dosarul nr. 1.351/84/2016, contestațiile în anulare fiind admise în principiu.

153. În ceea ce privește cea de-a doua condiție, respectiv chestiunea de drept pusă în discuție să fie una veritabilă, dificilă, susceptibilă să dea naștere unor interpretări diferite, se constată că și aceasta este îndeplinită, în raport cu practica neunitară și punctele de vedere transmise de curțile de apel și instanțele arondate acestora.

154. De asemenea, este îndeplinită și condiția potrivit căreia chestiunea de drept pusă în discuție trebuie să fie esențială, în sensul că de lămurirea ei depinde soluționarea pe fond a cauzei, apreciind că rezolvarea dată chestiunilor de drept este susceptibilă de a avea consecințe juridice directe asupra modului de soluționare a cauzelor, vizând practic incidența sau nu a cauzei de încetare a procesului penal constând în prescripția generală a răspunderii penale.

155. Astfel, așa cum s-a arătat mai sus, Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori este investită cu soluționarea contestației în anulare formulate de condamnatul P.I. împotriva Deciziei penale nr. 319 din data de 13.03.2020, pronunțată de Curtea de Apel Suceava în Dosarul nr. 3.745/227/2017, iar Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori este investită cu soluționarea contestațiilor în anulare formulate de condamnații H.I. și G.I. împotriva Deciziei penale nr. 1.483/A/21.12.2020 pronunțate de Curtea de Apel Cluj în Dosarul nr. 1.351/84/2016, contestații în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, context în care soluționarea pe fond a cauzelor depinde de rezolvarea chestiunilor de drept ce formează obiectul prezentului raport.

156. În ceea ce privește hotărârile prealabile, deși Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a pronunțat două hotărâri prin care au fost dezlegate mai multe probleme de drept referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 426 lit. b) și ale art. 431 din Codul de procedură penală, prin acestea nu au fost dezlegate chestiunile de drept supuse analizei în prezenta cauză.

157. Astfel, prin Decizia nr. 67/2022, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a stabilit că:

1. *normele referitoare la întreruperea cursului prescripției sunt norme de drept penal material (substanțial) supuse din perspectiva aplicării lor în timp principiului activității legii penale prevăzută de art. 3 din Codul penal, cu excepția dispozițiilor mai favorabile, potrivit principiului mitior lex prevăzută de art. 15 alin. (2) din Constituție și art. 5 din Codul penal, respectiv că:*

2. *instanța care soluționează contestația în anulare, întemeiată pe efectele deciziilor Curții Constituționale nr. 297/26.04.2018 și nr. 358/26.05.2022, nu poate reanaliza prescripția răspunderii penale, în cazul în care instanța de apel a dezbătut și a analizat incidența acestei cauze de încetare a procesului penal în cursul procesului anterior acestei din urmă decizii.*

158. Prin Decizia nr. 82/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

în materie penală au fost respinse, ca inadmisibile, sesizările formulate de Curtea de Apel Brașov — Secția penală, în Dosarul nr. 190/64/2022, respectiv de Curtea de Apel București — Secția I penală, în dosarele nr. 4.334/2/2022 și nr. 4.382/2/2022, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarelor chestiuni de drept:

1. *Dispozițiile art. 426 lit. b) și ale art. 431 din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează contestația în anulare are competența, în etapa admisibilității în principiu, să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză?*

2. *În aplicarea dispozițiilor art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, astfel cum au fost interpretate prin Decizia nr. 10/2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, instanța care soluționează contestația în anulare, întemeiată pe efectele deciziilor Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018 și nr. 358 din 26 mai 2022, poate reanaliza prescripția răspunderii penale, în cazul în care instanța de apel a analizat incidența acestei cauze de încetare în raport cu împlinirea termenului de prescripție specială, însă a omis să aibă în vedere natura simplă/extremă a Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, respectiv inexistența unei cauze de întrerupere a termenului de prescripție a răspunderii penale în perioada 26 iunie 2018—30 mai 2022?*

3. *Constituie omisiunea instanței de a avea în vedere inexistența unei cauze de întrerupere a termenului de prescripție a răspunderii penale, în perioada 26 iunie 2018—30 mai 2022, o eroare de procedură, în sensul art. 426 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, în ipoteza cauzelor definitiv judecate în perioada anterior menționată?*

159. Prin sesizările ce fac obiectul prezentei cauze s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarelor chestiuni de drept:

1. *Dispozițiile art. 426 lit. b) și ale art. 431 din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează pe fond contestația în anulare are competența să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză?*

2. *Omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei până la data judecării cauzei în apel poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare, întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală?*

160. Or, procedând la o examinare comparativă a cauzei pendinte în raport cu sesizările soluționate de către Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală prin deciziile nr. 67/2022 și nr. 82/2022, se constată că problemele de drept supuse analizei în prezenta cauză nu se circumscriu aceluiași probleme de drept care au fost analizate și rezolvate de instanța supremă.

161. Astfel, în considerentele Deciziei nr. 82/2022, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a reținut că: „analiza legii penale mai favorabile sau, așa cum a reținut instanța de trimitere, «care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză» este o analiză de fond, o judecată asupra temeiniciei contestației în anulare ce nu poate fi realizată în procedura admisibilității în principiu, care vizează o verificare formală a îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru introducerea unei astfel de cereri.

Fiind unanim acceptat că în procedura admisibilității în principiu nu se realizează o analiză de fond, cum ar fi în cazul

concret analiza legii penale mai favorabile, nu se poate susține că problema de drept expusă în prima întrebare de către instanța de trimitere, Curtea de Apel Brașov, este de natură a da naștere, în mod previzibil, unor interpretări judiciare diferite, care să legitimeze intervenția instanței supreme prin mecanismul hotărârii prealabile.

În atare situație nu se poate reține că suntem în prezența unei veritabile «chestiuni de drept» în înțelesul pe care art. 475 din Codul de procedură penală îl conferă acestei sintagme, care să necesite o dezlegare din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție”.

162. Prin urmare, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că hotărârile prealabile mai sus evocate, deși au îndeplinit rolul de unificare a practicii judiciare, în raport cu cele dispuse, fiind pronunțate în limita obiectului sesizărilor, nu au fost apte să răspundă cerințelor de unificare a practicii și din perspectiva soluționării pe fond a contestațiilor în anulare în cauzele având ca obiect soluții de condamnare definitive, dispuse în temeiul Codului penal de la 1968, ca lege penală mai favorabilă, și pronunțate în intervalul de timp dintre data publicării deciziilor Curții Constituționale nr. 297/2018 și nr. 358/2022, respectiv 25 iunie 2018 — 9 iunie 2022.

2. Cu privire la fondul chestiunilor de drept

163. Prioritar, se reține că Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a arătat, în considerentele Deciziei nr. 82/2022, că *analiza legii penale mai favorabile este o analiză de fond, o judecată asupra temeiniciei contestației în anulare.*

164. Pe de altă parte, tot Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a statuat, prin Decizia nr. 67/2022, conform pct. I subpct. 1 din dispozitivul acesteia, că *normele referitoare la întreruperea cursului prescripției sunt norme de drept penal material (substanțial), supuse, din perspectiva aplicării lor în timp, principiului activității legii penale, prevăzut de art. 3 din Codul penal, cu excepția dispozițiilor mai favorabile, potrivit principiului mitior lex, prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituția României și art. 5 din Codul penal.*

165. În considerentele acestei decizii, s-a arătat, prin trimitere și la jurisprudența Curții Constituționale, că *normele care se referă la condițiile de incriminare, de tragere la răspundere penală și de aplicare a pedepselor cad sub incidența legii penale mai favorabile și că prescripția răspunderii penale este o instituție de drept material, întrucât produce efecte asupra regimului răspunderii penale.*

166. De asemenea, s-a arătat, în mod specific, că *dispozițiile art. 155 alin. (1) din Codul penal actual constituie o normă de drept penal material, iar nu o normă de procedură penală.*

167. La rândul său, Curtea Constituțională a arătat, în considerentele Deciziei nr. 358/2022, că *prescripția răspunderii penale aparține dreptului penal material, iar nu dreptului procesual penal, fiind o cauză de înlăturare a răspunderii penale (paragraful 41).*

168. Ca atare, aplicarea (pretins) greșită, într-o cauză pendinte, a **dispozițiilor art. 5 din Codul penal, care se referă la normele de drept penal material (substanțial)**, precum cele privind prescripția răspunderii penale, prin reținerea unei anume legi, în mod global (astfel cum a impus Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 265/2014), drept lege penală mai favorabilă, **nu poate constitui decât o eroare de judecată, iar nu una de procedură și, drept urmare, nu poate fi remediată pe calea contestației în anulare.**

169. Astfel, **contestația în anulare este o cale extraordinară de atac care poate fi exercitată în cazurile strict și limitativ prevăzute de lege, în scopul anulării unei hotărâri definitive pronunțate cu încălcarea normelor procesuale penale, și nu a celor de drept penal material.**

170. De asemenea, astfel cum s-a arătat în considerentele Deciziei nr. 67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, **contestația în anulare este o cale de atac cu o natură juridică mixtă, atât de anulare, având în vedere scopul**

urmărit, cât și de retractare, instanța care a pronunțat hotărârea definitivă cu încălcarea legii anulând-o în scopul înlăturării unor erori de procedură.

171. Contestația în anulare are natura juridică a unei căi extraordinare de atac, de anulare și retractare a hotărârilor judecătorești definitive ce conțin exclusiv erori de drept grefate pe nulități ale actelor de procedură, adică pe încălcări ale dispozițiilor legale ce reglementează desfășurarea procesului penal, sancționabile cu nulitatea absolută sau relativă.

172. Interpretarea dată aspectelor de drept penal substanțial printr-o hotărâre penală definitivă nu poate fi cenzurată în calea extraordinară de atac a contestației în anulare, deoarece, în această ipoteză, statuările în drept ale instanței de apel se bucură de autoritate de lucru judecat, iar repunerea lor în discuție ar echivala cu reevaluarea în substanță a fundamentului juridic al soluției în sine (*error in iudicando*), pe calea unui apel deghizat.

173. Cazul de contestație în anulare prevăzut de art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală presupune o *error in procedendo* constând în eroarea procedurală a instanței de a se pronunța cu privire la o cauză de încetare a procesului penal prevăzută de art. 16 alin. (1) lit. e)—h), j) din Codul de procedură penală pentru care existau probe în cauză. Acest caz nu presupune o *error in iudicata*, fiindcă rolul său nu este acela de a înlătura o greșită interpretare și aplicare a legii în ipoteza din cuprinsul hotărârii ce a intrat în puterea lucrului judecat.

174. Natura de *error in procedendo* a acestui caz este subliniată și în Decizia nr. 10/2017 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, prin care s-a statuat că, „în interpretarea dispozițiilor art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, instanța care soluționează contestația în anulare nu poate reanaliza o cauză de încetare a procesului penal, în cazul în care instanța de apel a dezbătut și a analizat incidența cauzei de încetare a procesului penal”.

175. Prin decizia anterior menționată s-a reținut că atât doctrina, cât și jurisprudența au statuat că nu pot fi invocate, pe calea contestației în anulare, chestiuni privind fondul cauzei (*vitium in iudicando*), ci numai nulitatea unor anumite acte de procedură, și nu a oricărui act de procedură efectuat cu încălcarea legii. Înlăturarea erorilor de procedură nu înseamnă încălcarea principiului autorității de lucru judecat, deoarece fapta și vinovăția sunt stabilite prin hotărâre definitivă, instanța investită cu o astfel de cerere neputând judeca, din nou, fondul cauzei penale.

176. Sunt relevante considerentele deciziei sus-menționate, potrivit cărora „cazul de contestație în anulare prevăzut de art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală se întemeiază exclusiv pe modul viciat al instanței de apel de a judeca și nu pe modul în care aceasta a examinat și motivat lipsa incidenței cazului de încetare a procesului penal. Numai în situația în care instanța de apel nu s-ar fi pronunțat asupra cauzei de încetare a procesului penal — pentru care existau la dosar probele necesare care conduceau la soluția de încetare a procesului penal — se poate constata o eroare de procedură, adică o nepronunțare imputabilă instanței care, prejudiciind interesele legitime ale părții, îi dă dreptul să formuleze contestație în anulare.

(...) poate fi introdusă contestație în anulare doar pentru încălcări ale legii de procedură, iar când aceasta este întemeiată pe prevederile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, doar atunci când instanța a pronunțat o soluție de condamnare, deși existau probe cu privire la o cauză de încetare a procesului penal, cu excepția celei referitoare la existența autorității de lucru judecat, în acest caz fiind incidente dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. i) din Codul de procedură penală”.

177. În situația particulară a cazului prevăzut de art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, aceasta înseamnă că retractarea unei hotărâri definitive poate surveni doar în ipoteza în care instanța de apel care a pronunțat decizia definitivă a omis să evalueze, în mod efectiv, probele ce evidențiau existența cauzei de încetare a procesului penal, deoarece numai o atare

omisiune generează o eroare de procedură. Prin urmare, dovada existenței cauzei de încetare a procesului penal trebuie să fie la dosar până la momentul pronunțării deciziei în apel, depunerea ulterioară, după rămânerea definitivă a hotărârii, fiind ineficientă.

178. Aceasta deoarece principiul securității raporturilor juridice se opune ca o parte să poată solicita reexaminarea unei hotărâri definitive, cu unicul scop de a obține o reanalizare a cauzei și o nouă hotărâre în privința sa. Simplul fapt că pot exista două puncte de vedere asupra chestiunii respective nu este un motiv suficient de a rejudeca o cauză. Acestui principiu nu i se pot aduce derogări decât dacă o impun motive substanțiale și serioase (hotărârea din 7 iulie 2009, în Cauza *Stanca Popescu împotriva României*; hotărârea din 24 iulie 2003, în Cauza *Ryabykh împotriva Rusiei*).

179. În același sens, în considerentele Deciziei nr. 453/2020, instanța de contencios constituțional a arătat că, în vederea respectării autorității de lucru judecat a hotărârii definitive, care este de o importanță fundamentală, și a principiului securității raporturilor juridice (ca element fundamental al supremației dreptului), care impune ca soluția dată în mod definitiv oricărui litigiu să nu mai poată fi supusă rejudecării și ca niciuna dintre părți să nu fie abilitată să solicite reexaminarea unei hotărâri definitive și executorii cu unicul scop de a obține o reanalizare a cauzei și o nouă hotărâre în privința sa, intenția legiuitorului a fost aceea de a nu permite reformarea, pe calea contestației în anulare, a unor hotărâri care sunt în puterea lucrului judecat decât în situații excepționale în care se remarcă erori de procedură care nu au putut fi înlăturate pe calea apelului și în condițiile reglementate expres în art. 426—432 din Codul de procedură penală (paragrafele 18 și 19).

180. Drept urmare, **aprecierea pretins eronată a instanței de apel, cu privire la aplicarea legii penale mai favorabile, potrivit art. 5 din Codul penal, constituie o eroare de judecată, respectiv o greșală de drept ce ar impune reevaluarea fondului cauzei, care nu se poate realiza pe calea contestației în anulare.**

181. **Stabilirea legii penale mai favorabile este atributul exclusiv al instanțelor investite cu judecarea fondului cauzei** (în primă instanță și în faza căii ordinare de atac a apelului), **doar acestea fiind îndreptățite să facă, în ceea ce privește normele de drept material, într-o cauză pendinte, aplicarea dispozițiilor art. 5 din Codul penal, iar acest aspect nu poate fi cenzurat pe calea contestației în anulare**, întrucât nu se încadrează în niciunul din cazurile expres și limitativ prevăzute de art. 426 din Codul de procedură penală.

182. Trebuie subliniat și că, în cazul deciziilor Curții Constituționale și al hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, legea prevede două cazuri distincte de *revizuire*, aceasta fiind calea extraordinară de atac prin care se pot îndrepta erorile de judecată.

183. Relevante în acest sens sunt și cele statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Mitrea contra României* (hotărârea din 29 iulie 2008, paragrafele 23—24) și în Cauza *Urbanovici contra României* (hotărârea din 23 septembrie 2008, paragrafele 29 și 33): „unul dintre aspectele fundamentale ale supremației dreptului este principiul securității juridice, care impune, *inter alia*, ca, atunci când instanțele au pronunțat o soluție definitivă, soluția lor să nu mai poată fi repusă în discuție (...). *Securitatea juridică implică respectul pentru principiul res iudicata (...), care constituie principiul caracterului definitiv al hotărârilor judecătorești*. Acest principiu subliniază că nicio parte nu poate solicita revizuirea unei hotărâri definitive și obligatorii doar pentru a obține o nouă rejudecare a cauzei. *Puterea de revizuire a instanțelor superioare ar trebui utilizată pentru a corecta erorile judiciare, și nu pentru a se ajunge la o nouă examinare a cauzei*. Revizuirea nu ar trebui tratată ca un apel degizat, iar simpla posibilitate de a exista două puncte de vedere asupra unei probleme nu este o temei pentru reexaminare. O îndepărtare de la acest principiu este justificată doar când devine necesară ca urmare a unor circumstanțe având un caracter substanțial și

obligatoriu”. Curtea a subliniat că „*statul ar trebui să organizeze un sistem judiciar astfel încât să identifice procedurile înrudite și, acolo unde este necesar, să le conexeze sau să interzică instituirea unor noi proceduri cu privire la aceeași chestiune, pentru a evita reexaminarea unor cauze irevocabil soluționate pe calea unui apel degizat, în sfera unor proceduri paralele*” (Cauza *Urbanovici contra României*, paragraful 33; *mutatis mutandis* cauzele *Roșca contra Moldovei*, nr. 6.267/02 din 22 martie 2005, paragraful 25; *Gjonbocari și alții contra Albaniei*, nr. 10.508/02 din 23 octombrie 2007, paragraful 59, și *Driza contra Albaniei*, nr. 33.771/02, paragraful 69).

184. În considerentele Deciziei nr. 358 din 26 mai 2022 a Curții Constituționale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 565 din 9 iunie 2022), s-a reținut, printre altele, pe de o parte, că, prin efectele produse, Decizia nr. 297 din 26 aprilie 2018 împrumută natura juridică a unei decizii simple/extreme, întrucât, constatând neconstituționalitatea faptului că întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale se realizează prin îndeplinirea „oricărui act de procedură în cauză”, Curtea a sancționat unica soluție legislativă pe care dispozițiile art. 155 alin. (1) din Codul penal o reglementau.

185. Pe de altă parte, s-a subliniat că, în condițiile stabilirii acestei naturi juridice a Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018, în absența intervenției active a legiuitorului, ansamblul normativ în vigoare nu oferă toate elementele legislative necesare aplicării previzibile a normei legale sancționate, urmarea fiind aceea a constatării, pe perioada cuprinsă între data publicării respectivei decizii și până la intrarea în vigoare a unui act normativ care să clarifice norma, a inexistenței în fondul activ al legislației a vreunui caz care să permită întreruperea cursului prescripției răspunderii penale.

186. **Valorificarea prevederilor art. 5 din Codul penal — chiar și atunci când legea penală dobândește caracter mai favorabil ca urmare a admiterii unei excepții de neconstituționalitate — nu este posibilă în cauzele definitiv soluționate anterior actului de jurisdicție constituțională**, cu singura excepție a cauzelor în care a fost invocată respectiva excepție.

187. Natura juridică a Deciziei nr. 297/2018 și efectele produse din perspectiva art. 5 din Codul penal în privința aplicării prevederilor art. 155 alin. (1) din Codul penal referitoare la întreruperea cursului prescripției au fost tranșate de instanța de contencios constituțional, pe calea excepției de neconstituționalitate, respectiv de Înalta Curte de Casație și Justiție, prin mecanismul de unificare a practicii judiciare, rezultând neechivoc modalitatea în care, în cauzele aflate în curs de soluționare, în acord cu principiul aplicării legii penale mai favorabile, se impun interpretarea și aplicarea normelor incidente în materia întreruperii prescripției.

188. În acest context, devin relevante statuările anterioare ale Curții Constituționale în materia aplicării deciziilor sale în cauzele definitiv judecate.

189. Astfel, prin Decizia nr. 51 din 16 februarie 2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 14 martie 2016), instanța de contencios constituțional a reamintit „caracterul *erga omnes* și pentru viitor al deciziilor sale, prevăzut la art. 147 alin. (4) din Constituție. Aceasta înseamnă că, pe toată perioada de activitate a unui act normativ, acesta se bucură de prezumția de constituționalitate, astfel încât decizia nu se va aplica în privința cauzelor definitiv soluționate până la data publicării sale, aplicându-se, însă, în mod corespunzător, în cauzele aflate pe rolul instanțelor de judecată [a se vedea Decizia nr. 895 din 17 decembrie 2015 (paragraful 28)]. În ceea ce privește hotărârile definitive, această decizie poate servi ca temei de revizuire, în baza art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, în această cauză, precum și în cauzele în care au fost ridicate excepții de neconstituționalitate similare, înaintea datei publicării prezentei decizii în Monitorul Oficial al României, Partea I [a se vedea Decizia nr. 508 din 7 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 843 din 19 noiembrie 2014 (paragraful 26), Decizia nr. 585 din 21 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 921 din 18 decembrie 2014 (paragraful 14), și

Decizia nr. 740 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 129 din 19 februarie 2015 (paragraful 14)"]” (paragraful 52).

190. Prin Decizia nr. 126 din 3 martie 2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 185 din 11 martie 2016), Curtea Constituțională a statuat că aplicarea pentru viitor a deciziilor sale vizează atât situațiile juridice ce urmează a se naște — facta futura, cât și situațiile juridice pendinte și, în mod excepțional (...), acele situații care au devenit facta praeterita. O decizie de admitere a excepției de neconstituționalitate se aplică în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării acesteia — cauze pendinte, în care respectivele dispoziții sunt aplicabile — indiferent de invocarea excepției până la publicarea deciziei de admitere (...) în privința cauzelor care nu se află pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării deciziei de admitere a Curții, fiind vorba despre un raport juridic epuizat — facta praeterita, Curtea a reținut că partea nu mai poate solicita aplicarea deciziei de admitere, întrucât decizia de admitere a Curții nu poate constitui temei legal pentru o acțiune în justiție, în caz contrar consecința fiind extinderea efectelor deciziei Curții pentru trecut.

191. S-a subliniat, de asemenea, că, în ceea ce privește cauzele soluționate până la publicarea deciziei Curții Constituționale și în care nu a fost dispusă sesizarea Curții Constituționale cu o excepție având ca obiect o dispoziție dintr-o lege sau ordonanță declarată neconstituțională, acestea reprezintă o facta praeterita, de vreme ce cauza a fost definitiv și irevocabil soluționată (...); din momentul introducerii cererii în instanță și până la soluționarea definitivă a cauzei, norma incidentă a beneficiat de o prezumție de constituționalitate, care nu a fost răsturnată decât ulterior pronunțării hotărârii prin care s-a tranșat în mod definitiv litigiul, astfel că „**incidenta deciziei de admitere a instanței de contencios constituțional într-o atare cauză ar echivala cu atribuirea de efecte ex tunc actului jurisdicțional al Curții, cu încălcarea dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală, și ar nega, în mod nepermis, autoritatea de lucru judecat care este atașată hotărârilor judecătorești definitive**”.

192. S-a mai arătat că, întrucât principiul autorității de lucru judecat este de o importanță fundamentală, atât în ordinea juridică națională, cât și în ordinea juridică comunitară, precum și la nivelul Curții Europene a Drepturilor Omului, atingerea adusă acestuia prin legislația națională trebuie să fie limitată, fiind necesar ca acestui principiu să i se aducă derogare doar dacă o impun motive substantiale și imperioase, cu respectarea principiului securității raporturilor juridice — element fundamental al supremației dreptului, care prevede, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv oricărui litigiu de către instanțe să nu mai poată fi supusă rejudecării (paragraful 34).

193. Raționamentul Curții Constituționale a fost reafirmat ulterior, prin Decizia nr. 651 din 25 octombrie 2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1083 din 20 decembrie 2018), prin care s-a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art. 595 alin. (1) din Codul de procedură penală, care nu prevede și decizia Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare ca un caz de înlăturare sau modificare a pedepsei/măsurii educative, este neconstituțională.

194. În considerentele acestei decizii, referitor la efectele unei decizii a Curții Constituționale asupra unor cauze definitiv soluționate, s-a reținut că „legiuitorul a reglementat în Codul de procedură penală un mecanism procedural prin intermediul căruia persoanele îndreptățite pot exercita o cale extraordinară de atac pentru remedierea situației lor în procesele penale, în care a fost invocată o excepție de neconstituționalitate, admisă de Curtea Constituțională după pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive. Acest remediu este cel prevăzut de art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală (...)”. Făcând trimitere la Decizia nr. 126 din 3 martie 2016, Curtea a reținut că, distinct de ipoteza cauzelor aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării deciziei de admitere a excepției de neconstituționalitate (cauze pendinte), în care

decizia de admitere produce efecte *erga omnes*, (...) în privința cauzelor care nu se mai află pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării deciziei de admitere a Curții, fiind vorba despre un raport juridic epuizat — *facta praeterita*, decizia de admitere va produce efecte juridice, doar în condiții strict limitative, respectiv numai acelei categorii de justițiabili care a invocat excepția de neconstituționalitate în cauze soluționate definitiv până la publicarea în Monitorul Oficial al României a deciziei prin care se constată neconstituționalitatea, precum și autorilor aceleiași excepții, invocate anterior publicării deciziei Curții, în alte cauze, soluționate definitiv, acest lucru impunându-se din nevoia de ordine și stabilitate juridică.

195. Astfel, Curtea a statuat că raționamentul dezvoltat în Decizia nr. 126 din 3 martie 2016 rămâne pe deplin aplicabil în ipoteza exercitării căii extraordinare de atac a revizuirii **atunci când privește orice decizie de admitere a unei excepții de neconstituționalitate referitoare la norme de procedură penală ori de drept material penal, dar care nu au ca efect dezincriminarea faptei sau micșorarea limitei maxime a pedepsei** (paragraful 47).

196. Atunci însă când printr-o decizie a Curții Constituționale se constată neconstituționalitatea totală sau parțială a unei norme de incriminare, decizia echivalează, în privința efectelor, cu o lege de dezincriminare, aceste argumente fiind valabile și pentru deciziile Curții Constituționale care au ca efect micșorarea limitei maxime a pedepsei prevăzute de lege (paragrafele 48 și 53).

197. Concluziile Curții sunt, așadar, neechivoce și edificatoare în privința limitelor în care se aplică retroactiv deciziile sale de admitere a excepțiilor de neconstituționalitate vizând norme de drept penal substanțial. Numai în ipotezele în care neconstituționalitatea vizează o normă de incriminare (art. 4 din Codul penal) ori o normă referitoare la limita maximă a pedepsei (art. 6 din Codul penal) deciziile de neconstituționalitate pot fi valorificate în cauzele definitiv judecate și numai pe calea prevăzută de art. 595 din Codul de procedură penală. În toate celelalte situații unicul remediu procesual fiind acela al revizuirii, în limitele trasate prin Decizia nr. 126/2016.

198. Or, a admite valorificarea retroactivă, pe calea contestației în anulare, a unei norme de drept penal substanțial referitoare la prescripția răspunderii penale, declarate neconstituționale, echivalează cu extinderea sferei de aplicare a legii penale mai favorabile, ulterior rămânerii definitive a hotărârii, dincolo de ceea ce dispozițiile exprese ale legii penale (art. 4 și 6 din Codul penal), pe de o parte, și jurisprudența Curții Constituționale, pe de altă parte, admit a fi posibil.

199. Nu există un argument juridic de ordin normativ sau jurisprudențial care să legitimeze limitarea autorității de lucru judecat a hotărârii definitive în această ipoteză, Curtea Constituțională însăși neantamând, nici măcar tangențial, o atare ipoteză, în considerentele Deciziei nr. 358/2022.

200. De asemenea, prin Decizia nr. 5/2019 referitoare la interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a indicat modalitatea de aplicare în timp a deciziilor Curții Constituționale, făcând trimitere la diferite repere jurisprudențiale, și a reamintit că deciziile respective, indiferent de tipul acestora, sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor, potrivit art. 147 alin. (4) din Constituția României.

201. Instanța supremă a subliniat că: „În privința efectelor Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018, sub aspectul aplicării ei în timp, soluția se regăsește în jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 51/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 14 martie 2016; Decizia nr. 126/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 185 din 11 martie 2016; Decizia nr. 651/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1083 din 20 decembrie 2018) și a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală (Decizia nr. 21/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 829 din 13 noiembrie 2014). Or, în aceste condiții, a solicita

instanței supreme clarificări suplimentare cu privire la aspectele învederate în conținutul celor două sesizări echivalează cu o nesocotire a plenitudinii de jurisdicție a Curții Constituționale în domeniul controlului de neconstituționalitate”.

202. În altă ordine de idei, Înalta Curte de Casație și Justiție remarcă faptul că actul de jurisdicție constituțională urmează regulile prevăzute de legislația procesual civilă, cu derogările prevăzute de Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale ori desprinse din jurisprudența curții. Astfel, în conformitate cu dispozițiile art. 14 din acest act normativ, *procedura jurisdicțională prevăzută de prezenta lege se completează cu regulile procedurii civile, în măsura în care ele sunt compatibile cu natura procedurii în fața Curții Constituționale. Compatibilitatea se hotărăște exclusiv de Curte.*

203. Prin urmare, actului de jurisdicție constituțională nu îi pot fi asociate caracteristicile unei legi — act normativ emis de autoritatea legiuitoare —, pentru a-i fi aplicabile prevederile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

204. În concluzie, în condițiile în care a intrat în autoritatea de lucru judecat evaluarea instanței cu privire la aplicarea legii penale mai favorabile și, implicit, calculul termenelor de prescripție, aceste aspecte nu mai pot fi reiterate în calea extraordinară de atac, excedând competenței instanței care este investită cu o contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală. Critica raționamentului judiciar făcut de instanța de apel cu privire la cauza de încetare a procesului penal, cauză analizată cu prilejul soluționării apelului, presupune o reevaluare și un nou control judiciar asupra fondului cauzei, prin invocarea unei căi extraordinare de atac, ceea ce ar transforma contestația în anulare într-un apel deghizat.

205. **Nu poate constitui eroare de procedură stabilirea, de către instanța de apel, în raport cu data faptei, a legii penale mai favorabile, prin prisma dispozițiilor art. 5 din Codul penal, întrucât acea lege încorporează numai norme de drept penal material (substanțial), cum sunt și cele referitoare la termenul de prescripție a răspunderii penale și întreprinderea cursului acesteia (sens în care s-a statuat prin Decizia nr. 67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, conform pct. I subpct. 1 din dispozitivul acesteia), și, astfel, referindu-se la fondul cauzei, aplicarea sa poate reprezenta doar o eroare de judecată, respectiv o greșeală de drept, care nu poate fi îndreptată pe această cale.**

206. **Câtă vreme hotărârea contestată este definitivă, aplicarea legii penale mai favorabile nu se poate realiza, prin prisma dispozițiilor art. 5 din Codul penal (care, prin definiție, se referă la aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei), pe calea contestației în anulare.**

207. Chiar în jurisprudența Curții Constituționale s-a arătat, relevante fiind considerentele Deciziei nr. 265/2014, că *instanțele judecătorești pot dispune aplicarea legii penale mai favorabile, în temeiul art. 5 din Codul penal, numai în intervalul cuprins între momentul săvârșirii faptei și momentul judecării definitive* (paragraful 33).

208. În altă ordine de idei, Înalta Curte de Casație și Justiție reține și faptul că, potrivit considerentelor Deciziei nr. 82/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală (raportate la dispozitivul Deciziei nr. 67/2022), nu s-a impus instanței sesizate cu o cerere de contestație în anulare analizarea, pe fond, în orice condiții, a prescripției răspunderii penale, în cazul în care instanța de apel nu a dezbătut și nu a analizat incidența acestei cauze de încetare a procesului penal, fiind folosită expresia „poate analiza”, ceea ce determină concluzia că, pentru realizarea unei astfel de analize, prin intermediul acestei căi extraordinare de atac, trebuie îndeplinite, pe lângă condiția

referitoare la omisiunea anterior menționată, și alte cerințe, care țin de temeinicia respectivei căi de atac.

209. În același sens, Curtea Constituțională a arătat, în considerentele Deciziei nr. 453/2020 (paragraful 34), reluate în considerentele Deciziei nr. 120/2022 (paragraful 22), că omisiunea instanței de a se pronunța asupra unei cauze de încetare a procesului penal „poate face” obiectul căii extraordinare de atac a contestației în anulare, prevăzută de art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, simpla existență a unei astfel de omisiuni nefiind, prin urmare, suficientă pentru a determina analizarea, pe această cale, în afara unui cadru legal, a incidenței prescripției răspunderii penale, ca instituție de drept penal material, într-o cauză definitiv judecată.

210. Pe de altă parte, prin Decizia nr. 10/2017, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a statuat, cu caracter general, în interpretarea dispozițiilor art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, că instanța care soluționează contestația în anulare nu poate reanaliza o cauză de încetare a procesului penal, în cazul în care instanța de apel a dezbătut și a analizat incidența acesteia, invocând, printre argumente, că *a interpreta altfel acest caz de contestație în anulare ar însemna transformarea contestației în anulare, ca și cale extraordinară de atac, într-un apel deghizat*, permițându-se, contrar legii, pronunțarea unei soluții diametral opuse, exclusiv pe baza unei interpretări diferite date aceluiași elemente avute în vedere de instanța de apel, de către judecători din cadrul aceleiași instanțe.

211. În egală măsură, **pentru situația în care instanța de apel nu a dezbătut și nu a analizat incidența cauzei de încetare a procesului penal, atunci când aceasta se grefează, în mod esențial, pe o normă de drept penal material (substanțial), a cărei neaplicare nu putea constitui decât o eroare de judecată**, determinată de modul generalizat de interpretare și aplicare greșită a unei decizii a Curții Constituționale, care a împiedicat, până la intervenirea unei noi decizii a instanței de contencios constituțional cu privire la aceeași normă, identificarea existenței unei succesiuni de legi penale (din perspectiva existenței sau nu a unor cauze de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale) și, drept urmare, punerea în discuție și aplicarea celei mai favorabile, **contestația în anulare nu se poate transforma nici într-o revizuire deghizată, aceasta fiind calea extraordinară de atac prin care se urmărește eliminarea erorilor de judecată** (astfel cum s-a arătat și în considerentele Deciziei nr. 67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală).

212. În plus, potrivit art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, **calea extraordinară de atac a revizurii este anume reglementată de lege pentru aplicarea, după rămânerea definitivă a hotărârii ce conține o rezolvare a fondului cauzei, a unei decizii a Curții Constituționale**, exercitarea ei fiind circumscrisă însă sferei persoanelor care au declanșat controlul de constituționalitate.

213. Mai mult, **aceeași împrejurare, referitoare la aplicarea unei decizii a Curții Constituționale după judecarea definitivă a cauzei, nu poate constitui motiv de exercitare a două căi extraordinare de atac (revizuirea și contestația în anulare)**, care, prin natura lor, au condiții stricte de exercitare și sunt supuse unui formalism mai ridicat decât cel incident în cazul căilor ordinare de atac, întrucât, prin intermediul lor, se tinde la înlăturarea autorității de lucru judecat dobândite de o hotărâre definitivă și la afectarea gravă a principiului securității raporturilor juridice.

214. În același timp, potrivit art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, pentru a fi incident cazul de contestație în anulare, *cauza de încetare a procesului penal trebuie să fi existat la data pronunțării hotărârii definitive de condamnare, existând, tot la acel moment, și probe în acest sens.*

215. Or, noțiunea de probă, astfel cum este definită în art. 97 alin. (1) din Codul de procedură penală, se referă la elemente de fapt care servesc la constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la

cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei, contribuind la aflarea adevărului în procesul penal.

216. Din acest punct de vedere, prin Decizia nr. 453/2020, instanța de contencios constituțional a concluzionat că această

*cale de atac a contestației în anulare pentru cazul dat vizează în mod corect doar situația în care instanța de apel nu s-a pronunțat asupra unei cauze **cu privire la care existau toate datele la dosar în cursul judecății apelului** (paragrafele 31—35).*

217. În consecință, pentru argumentele prezentate anterior, Înalta Curte de Casație și Justiție va admite sesizările formulate de Curtea de Apel Suceava, Secția penală și pentru cauze cu minori în Dosarul nr. 500/39/2022, respectiv Curtea de Apel Cluj, Secția penală și de minori în Dosarul nr. 547/33/2022 și va stabili că:

1. Dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează pe fond contestația în anulare nu poate să reanalizeze care dintre legile penale ce s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză.

2. Omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei până la data judecării cauzei în apel nu poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală.

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizările formulate de Curtea de Apel Suceava, Secția penală și pentru cauze cu minori în Dosarul nr. 500/39/2022, respectiv Curtea de Apel Cluj, Secția penală și de minori în Dosarul nr. 547/33/2022, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarelor chestiuni de drept:

„Dispozițiile art. 426 lit. b) și art. 431 din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează pe fond contestația în anulare are competența să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză?”;

„Dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează contestația în anulare are competența, în etapa soluționării pe fond a contestației, să reanalizeze care dintre legile penale care s-au succedat în timp este mai favorabilă, în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost avută în vedere în procesul de analiză a legii penale aplicabile cauzei?; și

Omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei până la data judecării cauzei în apel poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală?” și stabilește următoarele:

1. Dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că instanța care soluționează pe fond contestația în anulare nu poate să reanalizeze care dintre legile penale ce s-au succedat în timp este mai favorabilă în cazul în care se invocă incidența unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu o lege succesivă care nu a fost reținută ca fiind mai favorabilă în cauză.

2. Omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal în raport cu legea penală mai favorabilă de la data comiterii faptei până la data judecării cauzei în apel nu poate fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 29 mai 2023.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A ÎNALTEI CURȚI
DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător **ANDREI CLAUDIU RUS**

Magistrat-asistent,
Florin Nicușor Mihalache

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329

C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR

și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.

Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro

Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

5 948493 473398